

Fundamental Rights
Forum
connect.reflect.act

FÓRUM O ZÁKLADNÝCH PRÁVACH: ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE PRE NOVINÁROV

1. Čo je to fórum o základných právach?

Viac ako 400 odborníkov sa stretne vo Viedni, aby počas troch dní diskutovali o najpálčivejších problémoch, ktorým Európa v súčasnosti čelí. Fórum je venované trom tematickým okruhom: ochrana utečencov, digitálny vek a začlenenie. Medzi účastníkmi budú aktivisti a členovia akademickej obce, poprední predstavitelia podnikateľskej sféry, tvoriví myslitelia, členovia vlád a diplomati. Viedenské fórum je Davos pre ľudské práva.

2. Prečo potrebujeme fórum o ľudských právach?

Európa naliehavo potrebuje odpovede na pretrvávajúcu utečeneckú krízu, neustálu diskrimináciu a vylúčenie a masívne zasahovanie do súkromia a osobných údajov. Hoci informovanosť o ľudských právach rastie, aj vďaka Charte základných práv EÚ, treba urobiť viac. Politickí stratégovia by mali posilniť presadzovanie nášho rámca ľudských práv, podniky by mali stimulovať rastúci záujem o spoločenskú zodpovednosť podnikov a inkluzívny udržateľný rast a držiteľia práv by mali získať všetky právomoci, aby sa v plnej miere mohli zúčastňovať na každodennom živote. Práve tu prichádza na rad naše fórum.

3. Čo budú účastníci robiť?

Fórum spojí ľudí, ktorí zvyčajne nemajú možnosť na výmenu názorov. Kým niektorí prednesú svoje tézy v krátkych prejavoch za rečníckym pultom, iní sa zúčastnia na panelových diskusiách a pracovných skupinách. V priebehu fóra vzniknú nové partnerstvá medzi osobami s rozhodovacou právomocou, expertmi a ľuďmi z praxe. Získajú prístup k odporným sieťam a znalostným centrom a prijímú nové záväzky v oblasti základných práv v rámci svojich odvetví.

4. Aké výsledky sa očakávajú od fóra?

Na konci procesu sa účastníci zaviazajú k určitej myšlienke a hlavne k praktickým opatreniam na jej realizáciu. Míľniky fóra a hlavné zistenia z diskusií budú na záver týchto troch dní zhrnuté vo vyhlásení predsedu. Vyhlásenie bude sprevádzané opatreniami zhrnutými v bodoch adresovaných medzinárodným organizáciám, inštitúciám EÚ, národným vládam, regionálnym orgánom, popredným predstaviteľom podnikateľskej sféry a občianskej spoločnosti. Tieto opatrenia sa musia realizovať pred uskutočnením ďalšieho fóra. Agentúra FRA sa zaväzuje nadviazať na tieto témy s cieľom zaistiť trvalý vplyv fóra.

5. Kto sú politickí stratégovia?

Účastníkmi sú politici z väčšiny členských štátov Európskej únie. Všetci majú významné postavenie a odborné znalosti, ale mnohí z nich majú aj osobný príbeh, ktorý sa spája s témami fóra. Napríklad poslankyňa Európskeho parlamentu **Helga Stevens** je jednou z mála nepočujúcich politikov a priekopníkov v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím. **Cécile Kyenge**, v súčasnosti poslankyňa Európskeho parlamentu, bola vystavená rasisticky motivovaným urážkam zo strany kolegov politikov, keď pôsobila ako ministerka pre integráciu v Taliansku. Podpredsedníčka Európskeho parlamentu **Ulrike**

Lunacek získala meno v kampaniach za práva lesbičiek, homosexuálov, bisexuálov a transsexuálov (LGBT) v Rakúsku a teraz má široké pole pôsobnosti v oblasti rodovej rovnosti žien a zároveň pôsobí ako spravodajkyňa pre Kosovo.

Na začiatku fóra si vypočujeme príhovor patróna agentúry FRA **Heinza Fischera**, ktorý v júli po 12 rokoch odchádza z postu rakúskeho spolkového prezidenta. Pripojí sa k nemu **Michael Häupl**, ktorý je vďaka 22-ročnému pôsobeniu vo funkcii primátora Viedne najdlhšie úradujúcim primátorom v Európe. K týmto dvom rakúskym politikom a riaditeľovi agentúry FRA **Michaelovi O'Flahertymu** sa za rečníckym pultom pripojí prvý podpredseda Európskej komisie **Frans Timmermans**, ktorý formálne otvorí fórum. Európska komisia bude mať silné zastúpenie aj inde na fóre. Okrem iných to bude **Dimitris Avramopoulos**, komisár pre migráciu, vnútorné záležitosti a občianstvo, ktorý sa zapojí do panelovej diskusie, na ktorej vystúpi aj maltská ministerka pre občianske slobody **Helena Dalli**. Presadila právne predpisy, ktoré pomohli jej krajine stať sa svetovým lídrom v oblasti práv LGBT.

Medzi ďalších tvorcov vnútroštátnych politík patrí luxemburský minister spravodlivosti **Felix Braz**, ktorý v minulom roku viedol rokovania o revízii predpisov EÚ týkajúcich sa ochrany osobných údajov. Pripojí sa k panelovej diskusii o správe vecí verejných založenej na právach, ktorú povedie poľský námestník ministra zahraničných vecí **Alexander Stepkowski**. Jeho krajina je v súčasnosti zapletená do veľkého medzinárodného sporu týkajúceho sa demokracie a právneho štátu.

Účastníkom tej istej diskusie bude aj **Valeriu Nicolae**, štátny tajomník rumunského ministerstva práce a sociálnej ochrany, ktorého životopis obsahuje filmovú produkciu, písanie a prácu s deťmi z najchudobnejších štvrtí Bukurešti. Nicolae pochádza z rómskej komunity. Účastníkmi fóra budú aj dvaja ďalší prominentní Rómovia, obaja s jedinečnými pohľadmi na začlenenie. **Soraya Post**, ktorá dlho viedla kampane za práva menšín a v súčasnosti je jednou z dvoch rómskych poslankyň a poslancov Európskeho parlamentu, bude účastníčkou pracovnej skupiny, ktorá bude skúmať medzery v práve v oblasti rodovej rovnosti. V ďalšej pracovnej skupine sa maďarská odborníčka na antropológiu a bývalá poslankyňa Európskeho parlamentu **Lívia Járóka** bude zaoberať sociálnym začlenením. Je prvou Rómkou, ktorá bola v roku 2004 zvolená za poslankyňu Európskeho parlamentu.

6. Kto zastupuje podnikateľskú sféru?

Vedúci pre oblasť udržateľnosti v IKEA Group **Steve Howard** je známy svojím jedinečným prístupom k riešeniu problémov najväčších rozmerov. Začiatkom roka prebehla svetovými médiami jeho myšlienka, že západní spotrebitelia pravdepodobne nakúpili také množstvo nábytku, ktoré v živote nemôžu potrebovať. Je jedným z hlavných rečníkov fóra a bude prednášať o úlohe podniku pri propagácii rovnosti.

Medzi ďalšími veľkými firmami na fóre je Facebook, ktorého vedúca bezpečnostnej politiky **Gail Kent** pôsobila aj v oblasti presadzovania práva v Spojenom kráľovstve. Bude sa zaoberať otázkou, ako môžu podniky rešpektovať súkromie a zároveň zvýšiť bezpečnosť. Ak zostaneme pri amerických technologických gigantoch, vedúci európskej verejnej politiky spoločnosti Google **Marc van der Ham** bude účastníkom pracovných skupín, ktoré sa budú zaoberať iniciatívami tzv. elektronického zdravotníctva a metódami zachovania súkromia v spoločnostiach založených na údajoch.

Bolo vybraných mnoho malých podnikov a sociálnych podnikov, pretože majú vysoké ambície. Napríklad **Christinu Souffrantovú** osobne fascinovali pouliční predavači a urobila z toho svetový sociálny podnik. Spája predajcov s kupujúcimi, čím výrazne

rozširuje trh pre ich výrobky. Sprievodným javom je, že podporuje jedinečnú inkluzívnu podnikateľskú komunitu.

7. Kto sú tvoriví myslitelia?

Na fórum sa chystajú umelci, predovšetkým taliansky filmový tvorca **Gianfranco Rosi**. Jeho dokument o živote migrantov na ostrove Lampedusa z roku 2016 získal Zlatého medveďa na medzinárodnom filmovom festivale v Berlíne. Taliansky premiér Matteo Renzi údajne daroval kópiu všetkým svojim 27 náprotivkom v EÚ. Rosi bude diskutovať o možnostiach posilnenia právomocí držiteľov práv. Jeho film bude mať rakúsku premiéru na sprievodnom podujatí fóra. Medzitým bude dokumentaristka **Nathalie Berger** v pracovnej skupine diskutovať o úlohe ľudských práv vo filme. Jej prieskum z roku 2015 o živote Jörga Haidera, predsedu rakúskej krajne pravicovej strany FPÖ, ktorý zomrel v roku 2008, nadobúda význame teraz, keď FPÖ opäť zažíva bezprecedentný nárast popularity.

Na fóre budú prednášať viaceré osobnosti severoamerickej akademickej obce, ktorých myšlienky sa týkajú súčasných európskych problémov. **James C. Hathaway**, profesor medzinárodného práva, ktorý tiež založil mimovládne organizácie na pomoc utečencom, bude argumentovať za zmeny v spôsobe formulovania utečeneckého práva na celom svete, a to predovšetkým v Európe. Je zástancom Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951, ale tvrdí, že jeho zavedenie viedlo aj k poruchám vo fungovaní. Medzitým **Benjamin R. Barber** priblíži svoj názor na svet spravovaný primátormi miest – myšlienku rozšírenú v Európe, kde mestá a obce vedú kampaň proti obchodnej dohode TTIP medzi USA a EÚ. Nedávnym podpísaním dohody o partnerstve, tzv. Amsterdamského paktu, EÚ uznala ústrednú rolu miestnych orgánov. V súvisiacom prejave sa bude erudovaný právnik, taliansky rodák žijúci v USA, **Alberto Alemanno** zaoberať spôsobmi, ktorými sa občania môžu spojiť s vládou.

Medzi ďalších s revolučnými myšlienkami patrí poľská aktivistka **Katarzyna Szymielewicz**, ktorá bude skúmať, ako vnímajú svoje práva a slobody používateľia digitálnych technológií. Szymielewicz, ktorej mimovládna organizácia bojuje proti digitálnemu dohľadu tak vo verejnom, ako aj súkromnom sektore, vyjadrila nádej, že fórum pomôže premeniť abstraktné práva a slobody na hodnoty a emócie, ktoré môžu ľudí skutočne zaujímať. Do panelovej diskusie o digitálnych právach sa zapojí aj rakúsky aktivista **Max Schrems**. Potom ako inicioval a vyhral súdny spor voči Facebooku, ktorý mal za následok zrušenie dohody o prenose údajov medzi EÚ a USA, začal prednedávnom uvažovať o založení vlastnej mimovládnej organizácie s cieľom využívať právne prostriedky na ochranu digitálnych práv ľudí.

Všetko o využívaní práva na ochranu zraniteľných osôb vie aktivistka **Hauwa Ibrahim**, ktorá úspešne obhajovala desiatky žien na nigérijských súdoch založených na islamskom práve šaría. Jej priekopnícka práca, najmä záchrana žien pred väzením vrátane ukameňovania, je uznávaná na celom svete. Britská klinická psychologička **Beth Greenhill** je ďalšou inšpiratívnou osobnosťou, ktorá bojuje za práva najmarginalizovanejších skupín. Je presvedčená, že pri práci s niektorými pacientmi, najmä pacientmi s duševnými poruchami, sa pozornosť upriamuje hlavne na potenciálne riziko, ktoré by mohli predstavovať pre ostatných. Na boj proti tomuto zisteniu a nato, aby boli potreby pacienta na prvom mieste, podnecuje zdravotnícky personál v Spojenom kráľovstve, aby sa riadili prístupom založeným na právach.

V jadre mnohých problémov v súvislosti so začlenením sú často náboženské komunity – či už ako obeť intolerancie alebo bojujú za ochranu svojich práv. Tejto téme sa budú venovať dvaja účastníci s rôznymi skúsenosťami a pozadím. Mimovládna organizácia **Robin Sclafaniov**, Jewish Contribution to an Inclusive Europe (Židovský prínos pre inkluzívnu Európu), vedie dlhodobú kampaň za dialóg a porozumenie medzi rôznymi komunitami. Robin sa bude zaoberať prekrývajúcimi sa problémami slobody prejavu, nenávisťného prejavu a on-line anonymity. Aj britský aktivista **Fiyaz Mughal** pracuje na budovaní porozumenia a obmedzení konfliktu medzi rôznymi náboženskými skupinami. Okrem iných projektov založil Tell MAMA, ktorý povzbudzuje ľudí, aby nahlasovali incidenty motivované nenávisťou proti moslimom. Zapojí sa do panelovej diskusie na záver fóra.

Ďalším účastníkom je belgický autor **Stefan Hermans**, ktorého práca apeluje na vzájomné porozumenie medzi náboženstvami a kultúrami. Krátko po januárových teroristických útokoch v Bruseli napísal prosbu, aby sa moslimovia neposielali do tzv. náboženského geta. Bude hovoriť o potrebe empatie v inkluzívnej spoločnosti.

8. Kto sú verejní činitelia?

Dôležitými aktérmi v boji o zaistenie právneho štátu a poskytnutie nápravy občanom pri právnych pochybeniach sú ombudsmani – ako takí patria medzi najrelevantnejších činiteľov na fóre. Hlavný príspevok bude mať európska ombudsmanka **Emily O'Reilly**. Jej príspevok doplní chorvátska ombudsmanka **Lora Vidović**, ktorá bude v samostatnej panelovej diskusii rozoberať spôsoby posilnenia právomocí držiteľov práv. Chorvátsky parlament nedávno zamietol jej oficiálnu správu – stalo sa to prvýkrát od 90. rokov minulého storočia. Sľúbila však, že neustúpi od svojho kritického pohľadu. Jej holandský náprotivok, hlavný právnik **Reiner van Zutphen**, ktorý nastúpil na post ombudsmana minulý rok, bude inde na fóre diskutovať o tzv. elektronickej verejnej správe.

Účastníkmi budú aj ďalší dvaja činitelia, ktorých funkcia ich stavia do centra utečeneckej krízy – komisárka pre ľudské práva mesta Viedeň **Shams Asadi** a komisárka pre integráciu a migráciu berlínskeho mestského obvodu Steglitz-Zehlendorf **Marina Roncoroni**. Je to jedinečná šanca prezentovať poznatky od miestnych činiteľov, ktorí riešia každodennú realitu utečeneckej krízy.

9. Aké iniciatívy budú predstavené?

Tri témy fóra už podnietili neuveriteľné množstvo tvorivého myslenia. Každý deň skupiny aktivistov, akademické inštitúcie a podniky ponúknu umelecké diela, inštalácie, prezentácie a multimediálne interakcie. Medzi nimi bude skupina detí utečencov, ktorá bude premietiť svoje filmy dokumentujúce ich život v rakúskom tábore Traiskirchen. Školáci z celej Viedne sa samostatne zúčastnili na súťaži v tvorbe filmov, ktoré stvárajú motto: Viedeň – mesto ľudských práv. Víťazné tímy predstavia svoje filmy na fóre.

Stále v rámci témy ochrany utečencov vysvetlia autori projektu Školský autobus, prečo sa rozhodli premeniť staré autobusy na mobilné školy, a tak pomôcť pri vzdelávaní utečencov. O svoju prácu sa podelí tvorca príručky pre utečencov, v ktorej sú rady o všetkom: od močenia na verejnosti po usmievanie sa na neznámych ľuďoch.

V rámci širšej témy začlenenia požiada umelec Robert Gabris účastníkov fóra, aby sa zamysleli nad pojmom „šťastie“. Každý napíše svoje myšlienky na stenu, ktorá bude tvoriť nástennú maľbu želaní. Zblízka sú všetky želania jasne viditeľné. Z diaľky sa stávajú nejasnými. Ďalšie umelecké odvetvie je zastúpené španielskou skupinou Movement Against Intolerance (Pohybom proti intolerancii). Medzi jej priekopnícke programy patrí

hudobná spolupráca hip-hop umelcov, ktorých texty piesní vyjadrujú antixenofóbny charakter pohybu.

Všetky tri témy fóra križuje sieť európskych rómskych organizácií (European Roma Grassroots Organisations). Predstavia svoju platformu na boj, ktorý nazývajú anticigánizmus. Podobne ako mnohé najlepšie myšlienky, aj tá ich je jednoduchá: povzbudzovať svoju komunitu, aby využívala internet na informovanie o svojej kultúre a svojich príbehoch zo života. Ich portál RomaReact.org slúži ako virtuálna križovatka. S cieľom splniť požiadavku fóra zabezpečiť praktické výsledky bolo požiadanych 25 technikov, aby sa zúčastnili na maratóne vývojárov (hackathon). Budú počúvať nápady účastníkov a vyvinú aplikácie, ktoré im pomôžu propagovať a uplatňovať základné práva. Technici budú rozdelení do skupín a budú medzi sebou súťažiť o najlepší nápad.

Účastníci fóra budú pozvaní na recepciu v hoteli Magdas, na ktorého prevádzke sa podieľajú prevažne utečenci. Hotel bol zriadený v roku 2015 v bývalom domove dôchodcov a peniaze sa získali čiastočne prostredníctvom crowdfundingovej kampane. Výsledkom je najpraktickejšie vyjadrenie charakteru fóra – spojiť, uvažovať, konať.

Ďalšie informácie poskytne tím agentúry FRA pre komunikáciu s médiami:

E-mail: media@fra.europa.eu/tel.: +43 1 58030-650/642